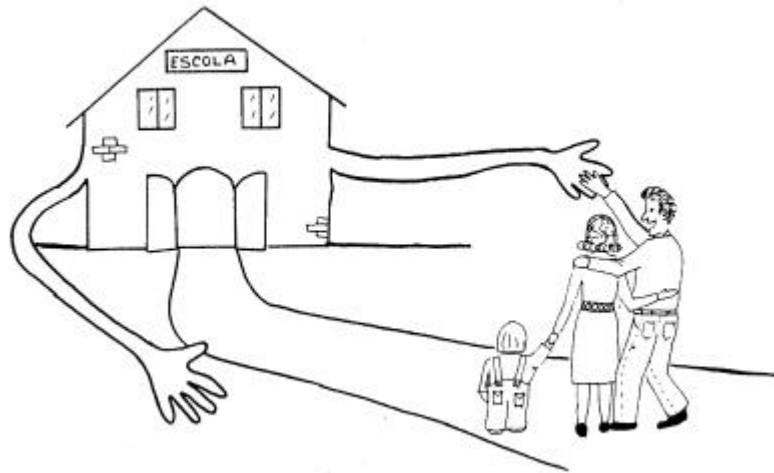

full d'assessorament *de* *l'escola de pares de la* **FaPaC**

LA RELACIÓ FAMÍLIA-ESCOLA

En l'article "diàleg pares-escola", Joaquim Farré planteja la següent pregunta: "¿Quina primera i més elemental participació és, si no, que els pares puguin dir-nos (als mestres) com veuen ells el seu propi fill i la seva evolució escolar?".

El mateix autor afirma que " la relació escola -pares-d'un noi concret... és la pedra mestra, sense la qual, parlar de gestió i participació és com tocar campanes".

Quan es parla de gestió i participació, el sector pares i mares d'alumnes té una estructura -l'Associació de Pares d'Alumnes-, des de la qual (generalment), s'incideix en la dinàmica general del centre.

Però, els pares d'un alumne/a, ¿Com fan el seguiment de l'evolució escolar del seu fill/a? ¿Té l'APA alguna funció que li permeti potenciar la relació pares d'un fill-mestre/s d'aquest? ¿Com s'estructura l'escola per atendre als pares individualment?

En el present full d'assessorament intentarem donar resposta a aquestes qüestions plantejades.

Descriurem abans quines característiques generals són pròpies de l'àmbit familiar.

El concepte "família" ha anat variant. Tot i que hi ha diferents models familiars (nuclear, monoparental, etc.), en tots ells hi ha unes bases fonamentals que es donen i seguiran donant-se: processos d'humanització i socialització de l'ésser humà en creixement, els quals configuren la base de la vida adulta futura d'aquest ésser en creixement.

La família és "un grup humà primari en el qual els individus neixen, estableixen uns contactes i troben l'ambient propici per a establir una comunicació enriquidora i perfectiva" (Ríos González, 1983). En aquest "grup humà primari" es dona la funció essencial de garantir les necessitats bàsiques de subsistència que, referent als infants, són les de nutrició, higiene, salut, protecció física i jurídica, socialització i educació (Pelegrí, 1991); la mateixa autora considera que la família necessita d'elements externs que puguin aportar "els subministres idonis per fer possible aquesta funció" abans esmentada. Un d'aquests elements externs a la família i que tractarem en aquests full és, òbviament, l'escola.

Des d'aquesta perspectiva, atorguem a la família la principal funció educadora de llurs fills, i és aquesta la que actua com a usuària de l'escola per poder completar la funció educadora esmentada. Amb això, es fa imprescindible la relació família-escola. Cal, però, estructurar aquesta relació perquè sigui efectiva.

Feta aquesta breu introducció, comentem les preguntes plantejades a l'inici del full.

- "¿Quina primera i més elemental participació és, si no, que els pares puguin dir-nos (als mestres) com veuen ells el seu propi fill i la seva evolució escolar?"

Aquesta pregunta que es fa J. Farré la podríem convertir en una afirmació: La primera i més elemental participació és que els pares puguin dir als mestres com veuen el seu propi fill i la seva evolució escolar.

Podríem argumentar moltes i diferents raons, però la principal, creiem, és que família i escola pretenen un objectiu comú: educar l'infant. Els pares són co-protagonistes d'un guió sobre l'evolució de llurs fills, el qual es concreta a mesura que els fills creixen; també en són els mestres. Però si oferíssim al públic una pel·lícula basada només en el guió d'un dels dos co-protagonistes, mancarien elements per poder valorar el conjunt de l'evolució dels infants.

L'ensenyament bàsic, gratuït i obligatori, és garantit pels poders públics. Aquests atorguen el **dret** a participar. Pot ser no puguin explicitar que també és un **deure**, però nosaltres sí. I el **deure** de participar en l'evolució escolar del propi fill/a no es pot reivindicar, sinó autoimposar; aquesta, considerem que és la segona raó fonamental.

La família ha de saber com s'estructura l'escola, què pretén, com treballa. Abans de matricular el fill una primera informació la pot obtenir dels amics, veïns, etc., però de qui ha d'obtenir la informació és de la pròpia escola: quin és el seu projecte educatiu, com l'aplica, quins serveix ofereix, quines normes, valors... transmet. En definitiva, l'escola ha d'explicar com tradueix tot l'anterior a situacions d'aprenentatge, o dit d'una altra manera, com incorpora l'ideari del centre als dissenys curriculars. Aquest primer contacte esdevé fonamental.

- Els pares d'alumnes ¿Com fan el seguiment de l'evolució escolar de llurs fills/es?

Podem anomenar tres categories bàsiques, les quals no són exclouents entre ells, però sí unes apareixen amb major freqüència que les altres:

a- preguntant al propi fill/a

b- a través de l'informe acadèmic (notes escolars)

c- entrevistes amb el mestre o tutor.

a-Preguntant al propi fill/a

-¿Com t'ha anat avui a l'escola?

-Bé. Com sempre.

-Però, ¿et sabies la lliçó? ¿T'han preguntat?

-¿Tens deures avui?

-Uns quants.

Les respostes no donen detalls, i els pares en voldríem més detalls.

Per a molts nens i nenes, l'escola és un àmbit propi, separat de la família; a l'igual que molts adults "obliden" la feina, quan tornen a casa, ells tenen també aquesta necessitat. A més a més, se'ls ha dit sovint que ara que són grans van a l'escola dels grans, i això porta implícit un cert grau d'autonomia i responsabilitat.

D'una banda, no ens ha d'estranyar que no ens expliquin detalls de la seva activitat diària. Però d'una altra, hem de saber valorar l'evolució escolar del fill/a no solament amb un diàleg de preguntes i respostes, sinó a través d'una comunicació més àmplia, que implica actituds d'interès, de preocupació, de mostrar afectivitat, que se'l fa costat en tot moment, que se'l valora per ell mateix, pels seus esforços i no pels seus resultats, de mostrar-li confiança, etc (per aprofundir en aquest punt, consulteu el Full n.1: Diàleg, primera clau de l'educació).

b- A través de l'informe acadèmic (notes escolars).

El rendiment escolar de l'alumne es resumeix, en forma d'informe acadèmic o butlletí de notes, a cada període avaluatiu que hi ha durant el curs.

Per a moltes famílies, les notes escolars poden ser el vincle més estret que hi ha entre l'escola (la qual emet les notes) i els pares (que veuen resumit en un o varis fulls el treball del fill/a).

Hi ha qui considera les notes com una finalitat:

-t'has d'esforçar per treure bones notes!

o una conseqüència amb finalitat explícita:

-Si treballes força, trauràs bones notes.

Obtenir un quatre o obtenir un sis és valorat de manera molt diferent, tots ho sabem; perquè tant a pares com a fills ens afecta emocionalment. I els primers, comencen a preocupar-se de debò quan els resultats no són bons. Pot ser que, si s'entrevisten amb el mestre per parlar de -"¿com és que ha tret aquestes notes?", comencin a descobrir un nen (el propi fill), del qual en sabien molt poc de com era a l'escola.

Sobre les notes escolars, el full núm.19 desenvolupa monogràficament aquest tema.

c- Entrevistes amb el mestre o tutor.

Ja hem dit que per a molts nens, i podríem dir que gairebé per a tots, hi ha una distinció i separació de l'escola i la família.

No obstant això, el nen és la mateixa persona. Per aquesta raó podem dir que aspectes que poden preocupar al fill a l'escola (per exemple, dificultats de relació amb alguns companys de la classe), li afectin fora de l'escola i presenti conductes a casa que els pares no comprenen. També succeeix a l'inrevés. Per a comprendre que està passant, pares i mestre s'han de conèixer.

Això no vol dir comentar com va el nen o la nena a l'entrar o sortir de l'escola, sinó utilitzar uns mecanismes establerts en el nostre sistema educatiu: l'entrevista.

Però l'entrevista entre pares d'un noi concret i el mestre o tutor pot produir situacions negatives, d'inhibició, segons el grau de preocupació que causi a la família el fet de ser citada, per exemple. Aquest apartat, però, el desenvoluparem més endavant.

-¿Com s'estructura l'escola per atendre als pares individualment?

La resolució de 29 de maig de 1991 dona les instruccions d'organització i funcionament dels centres docents públics d'educació pre-escolar, general bàsica i educació especial per al curs escolar 1991-1992.

En el seu article 2.1. estableix l'horari del professorat, i la distribució setmanal d'aquest horari ha de contemplar, entre d'altres, "activitats relacionades amb la recuperació i tutoria dels alumnes (entrevistes amb els alumnes i els seus pares ...". Aquestes activitats han de realitzar-se d'acord amb el calendari que elabora l'equip directiu del centre i que es fa constar a la Programació General de Centre, de caràcter anual.

Aquesta normativa atorga al Cap d'estudis la responsabilitat de confeccionar l'horari que cada professor farà dins el centre escolar, i aquest horari ha de contemplar les activitats que descriu l'article 2.1.

L'article 4.2 recull el que s'hauria de fer constar en la Programació General del Centre i, específicament, l'apartat h) cita que haurà de constar "l'horari de les entrevistes dels professors amb els pares dels alumnes, ja sigui de manera individual o col·lectiva".

Amb la inclusió d'aquest articulat de la normativa de funcionament i organització dels centres públics hem volgut deixar constància de què existeix una estructura que permet que pares i

mestres, puguin establir relacions per fer un seguiment conjunt de l'evolució escolar dels alumnes. Ens qüestionem, però, la seva aplicació pràctica.

A la nostra Federació, ens arriben informacions que indiquen que les entrevistes amb els mestres no funcionen. També molts mestres ens han manifestat que, oferint la possibilitat de les entrevistes amb els pares d'alumnes, aquests no acudeixen.

Descriurem, a continuació, alguns aspectes bàsics que s'han de tenir en compte perquè l'entrevista esdevingui un recurs molt important per fer el seguiment de l'evolució escolar dels nostres fills.

- L'entrevista pares d'un fill-mestre o tutor.

L'objectiu bàsic de l'entrevista ha de ser l'intercanvi d'informació per actuar conjuntament i de manera positiva en l'evolució escolar del fill/alumne i de la seva personalitat.

Qui ha de conduir l'entrevista és el mestre o tutor, però ha de permetre que els pares s'expressin lliurement, ja que aquests "desitgen i necessiten comunicar les seves opinions, dubtes i sofriments respecte a l'educació dels seus fills" (Tschorne 1991).

L'entrevista ha de ser programada prèviament, i és important que assisteixin pare i mare.

També s'ha de considerar quin grau de preocupació adquireix el fill (perquè sap que els seus pares i el mestre en parlaran d'ell). Entrevistar-se quan el fill no "va bé" a l'escola té les seves repercussions negatives; entrevistar-se regularment, per valorar el conjunt de l'evolució, esdevé una acció habitual i afavoreix que el fill se senti atès, que els pares es preocupen del que fa a l'escola, com li va, etc.

-¿Té l'APA alguna funció que li permeti potenciar la relació pares d'un fill-mestre/s d'aquest?

La normativa que regula les associacions de pares d'alumnes atorga el dret a participar en la gestió del centre i a donar suport i assistència als pares d'alumnes, tutors i professors en tot el que es refereix a l'educació dels seus fills.

També els estatuts de l'APA recullen aquests drets esmentats. L'associació de pares ha de facilitar que els pares d'alumnes intervinguin directament en l'evolució escolars de llurs fills.

L'APA pot organitzar xerrades, reunions, etc., que afavoreixin aquests objectius i també pot, a través dels representants dels pares al Consell

Escolar, fer un seguiment de l'aplicació de l'horari i calendari previst en la Programació general del Centre, donant suport als mestres per aconseguir un sistema àgil d'entrevistes que pot esdevenir clau per a una educació més integrada i global dels nostres fills/alumnes.

BIBLIOGRAFIA:

- Decret 202/1987 que regula les associacions de pares d'alumnes. Depart. d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.
- MONVASIMO, L (1982): " Participar en el desarrollo del niño" en C de Ped. núm.94.

- NAVARRO, M (1982): "El dossier pedagógico" en CdeP núm.94
- FARRE, J (1979): "Diàleg pares-escola" en Persp. Escolar núm.32
- TSCHORNE, P (1991): "Les entrevistes pares/mestres" en GUIX. Separata núm. 167 de EL RECULL.
- FULL D'ASSESSORAMENT núm.1: "Diàleg pares-mestres" FaPaC.
- FULL D'ASSESSORAMENT núm.19: "Les notes escolars" FaPaC.

Autor del text: Ricard Montalban